

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΘΕΑΤΡΙΚΟ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΘΕΑΤΡΙΚΟ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ
12-13 Δεκεμβρίου 2025

ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΑΡΗΣ
ΓΕΑΙ
ΗΛΙΟΤΑΤΗ
του Τάσου Νυχά

NEWSVILLE
Η ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Δυο λόγια για την επιλογή του έργου

Όταν η Ομάδα μας έκανε νέο ξεκίνημα μετά την πανδημία η ιδέα της επανεκκίνησης και της παιδικής μας σκηνής με παιδιά νέων μελών της Ομάδας και φίλων μάς φάνηκε γοητευτική και συναρπαστική. Τα Χριστούγεννα που πλησίαζαν και η έντονα θεατρική θεματολογία που κρύβεται πίσω τους, με την ιστορία της Γέννησης, τα κάλαντα, τους καλικάντζαρους και άλλα ήθη και έθιμα μάς οδήγησαν στη δημιουργία ενός «θεάματος» με τα παραπάνω στοιχεία. Έτσι ανέβηκε το Δεκέμβριο του 2022 μια παράσταση «και για παιδιά και με παιδιά» με τίτλο *Χριστουγεννιάτικες Ιστορίες*, βασισμένη σε κείμενα σχετικά με τα Χριστούγεννα και τις παραδόσεις τους.

Η θετική υποδοχή από τους νέους φίλους και μέλη της Ομάδας μάς ενθάρρυνε να συνεχίσουμε το ανέβασμα έργων στα οποία θα συμμετείχαν παιδιά και ενήλικες μαζί και θα απευθύνονταν σε ανάλογο κοινό, περιλαμβάνοντας έτσι όλη την οικογένεια. Ακολούθησαν λοιπόν τα έργα *Ματίας ο Πρώτος* της Άλκης Ζέη τον Οκτώβριο του 2023 και *Χριστουγεννιάτικες Ιστορίες Νο 2*, σε κείμενα Μαρίας Καραβία και Τάσου Νυχά, τον Δεκέμβριο του 2024.

Η μεγάλη ανταπόκριση που βρήκε η επανεκκίνηση της Παιδικής μας σκηνής στο κοινό των Βρυξελλών μάς οδήγησε στην απόφαση να ανεβάσουμε ένα πολυπρόσωπο έργο για να καλύψουμε τις πολλές αιτήσεις για ενεργό συμμετοχή παιδιών και των γονέων τους, που ξεπέρασαν τις πενήντα.

Έτσι σας παρουσιάζουμε σήμερα το έργο ***Χρυσοβεργαρός και Ηλιοτάπη***, που είχε γράψει για τις ανάγκες της Ομάδας μας ο Τάσος Νυχάς το 2000 και που τώρα με μια μικρή προσαρμογή μπόρεσε να χωρέσει σχεδόν όλα τα παιδιά που θέλησαν να συμμετάσχουν στην τωρινή παράσταση. Ένα παραμύθι για μικρούς και μεγάλους, που γεμίζει τη σκηνή με εικόνες: βασιλιάδες και βασίλισσες, πρίγκιπες και πριγκιποπούλες, αυλικοί και υπηρέτες, ξωτικά και μοίρες -μοίρες καλές μα και κακές. Εικόνες ενός κόσμου φανταστικού που μπορεί έστω και για λίγο να αποσπάσει την προσοχή μας από τις θρόνες της τηλεόρασης και των ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Καλή διασκέδαση σε όλους!

Ελληνικό Θεατρικό Εργαστήρι

Η Θεματολογία του έργου

Τα θέματα των παραμυθιών έχουν αποτελέσει αντικείμενο ειδικής έρευνας από σχετικούς ακαδημαϊκούς και ερευνητές και έχουν ταξινομηθεί σε πολλούς τύπους που συμβολίζονται με συγκεκριμένους κωδικούς. Τα παραμύθια στα οποία βασίστηκε το έργο *Χρυσοβεργαρή και Ηλιοτάτη* ανήκουν στον τύπο T 425, τον πιο πολυσυζητημένο. Η Άννα Αγγελοπούλου στο βιβλίο της «Ελληνικά Παραμύθια Α' - Οι παραμυθοκόρες» (εκδόσεις ΕΣΤΙΑ, 1991) εξηγεί την προέλευση του τύπου αυτού και συνοπτικά παρουσιάζει τους διάφορους υποτύπους, 16 συνολικά, με κριτήριο τον τρόπο επανέυρεσης των χαμένων συζύγων, όπου ο άντρας είναι μαγεμένος και η κόρη τον αναζητεί, τον βρίσκει και ζουν ευτυχισμένοι. Η βάση αυτού του τύπου βρίσκεται σε αρχαίο παραμύθι που διέσωσε διασκευασμένο ο αφρικανορωμαίος συγγραφέας Απουλήιος, τον 2^ο αιώνα μ.Χ., σχετικό με την ιστορία του Έρωτα και τη Ψυχής.

Ο Παραδοσιακός τύπος στην Ελλάδα που συναντάται και στους Βέρβερους έχει ως εξής: Η κόρη μπαίνει σ' ένα στοιχειωμένο πύργο και βρίσκει ένα πεθαμένο βασιλόπουλο. Ξαγρυπνάει για να το αναστήσει 40 μέρες, 40 ώρες και 40 μαντζαρόλες (*σημείωση: από το βενετσιάνικο mezarola, μονάδα χρόνου για κατάδυση ναυτικών*) αλλά μια τσιγγάνα της παίρνει τη θέση και παντρεύεται εκείνη το βασιλόπουλο. Στο πρώτο ταξίδι του συζύγου, η κόρη παραγγέλνει την πέτρα της υπομονής, το μαχαίρι τα σφαγής και το κερύ το αμάλαγο. Από περιέργεια ο βασιλιάς κρυφακούει έξω από την καμαρά της και μαθαίνει όλη την ιστορία της. Παντρεύονται και διώχνουν τη δούλα.

Έχουν καταμετρηθεί 120 ελληνικές παραλλαγές αλλά και 38 τούρκικες, ίδιες με τις ελληνικές, και 3 ιταλικές. Η αγρύπνια είναι το κεντρικό παραδοσιακό μοτίβο που ανταποκρίνεται στα ελληνικά ήθη και έθιμα.

Σε έναν άλλο υποτύπο με 57 ελληνικές παραλλαγές ένα πουλί επισκέπτεται τη βασιλοπούλα και γίνεται άνθρωπος. Η μηριά και οι κακές αδελφές το πηλώνουν και αυτό εξαφανίζεται. Η αγαπημένη του το ακολουθεί και μαθαίνει από διάφορα ζώα ότι αργοπεθαίνει και χρειάζεται να γιατρευτεί.

Έτσι το γιατρεύει κάνοντας ό,τι λένε τα ζώα.

Το παραμύθι του «Χρυσοβεργαρή», του πρίγκιπα που ζωντάνεψε μέσα από ένα κασάκι με μια νεκροκεφαλή και παντρεύτηκε τη σκλάβο αντί για τη βασιλοπούλα που αποκοιμήθηκε, τελειώνει με παρόμοιο τρόπο.

Είναι ενδιαφέρον, όσον αφορά την καταγωγή του ονόματος «Χρυσοβεργαρή», ότι στο λογοτεχνικό έργο «Βέλθανδρος και Χρυσάντζα» της βυζαντινής εποχής του 13^{ου} αιώνα που είναι γραμμένο στη δημόδη ελληνική γλώσσα και περιγράφει την ιστορία αγάπης ενός νεαρού ζευγαριού σε 1350 δεκαπεντασύλλαβους στίχους, ο Έρωτς δίνει στο Βέλθανδρο ένα χρυσό βεργί για να το προσφέρει σε όποια από τις σαράντα υποψήφιας νέφες του αρέσει πιο πολύ.

Το χαρακτηριστικό όμως της ξαγρύπνιας για το ζήτημα του μαγεμένου νέου και τα περίεργα δώρα «μαχαίρι της σφαγής, σχοινί της κρεμαστής και πέτρα της υπομονής», βρίσκονται και σε άλλους τύπους ως στοιχεία που συμπληρώνουν το παραμύθι. Για παράδειγμα αναφέρεται το παραμύθι «Η Δασκάλα» που ταξινομείται στον τύπο T 433B καταγεγραμμένο στην περιοχή του Λιβισιού και της Μάκρης, δηλαδή της Καρμυλησσού και Τελμησσού της Αρχαίας Λυκίας στα νότια της Μικράς Ασίας, απέναντι από τη Ρόδο. Το παραμύθι αυτό παρουσιάζεται από την Καλλιόπη Μουσαιού-Μπουγιούκου στο βιβλίο της «Παραμύθια του Λιβισιού και της Μάκρης», από τις εκδόσεις του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών (1977).

Για το έργο *Χρυσοβεργαρή και Ηλιοτάτη* που παρουσιάζεται σήμερα, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από τα παρακάτω αυτοτελή παραμύθια:

1. Το μαχαίρι της σφαγής, το ακόνι της υπομονής και το κερύ το αμάλαχο
2. Η πέτρα της υπομονής
3. Ο Χρυσοβεργαρή
4. Η Ηλιοτάτη
5. Η Δασκάλα

Το πρώτο βρίσκεται στο «Παραμύθια του λαού μας» σε επιμέλεια Γιώργου Ιωάννου, εκδόσεις ΕΡΜΗΣ (1990), τα επόμενα τρία στο «Ελληνικά Παραμύθια Α' - Οι παραμυθοκόρες» της Άννας Αγγελοπούλου, Εκδόσεις ΕΣΤΙΑ (1991) και το τελευταίο στο «Παραμύθια του Λιβισιού και της Μάκρης», εκδόσεις Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών (1977).

Χρυσοβεργαρής και Ηλιοτάτη

Κείμενο/Σκηνοθεσία/Φωτισμοί

Τάσος Νυχάς

Σκηνογραφία/ Ενδυματολογία/ Μακιγιάζ: Κυπριανός Μουτεβελής

Βοηθός Σκηνογραφίας/Ενδυματολογίας: Περσεφόνη Καρμύρη

Μουσική επιμέλεια, παραγωγή και ηχογράφηση: Μάνος Νυχάς

Στίχοι τραγουδιών: Μαρία Πατακιά

Τεχνική Διεύθυνση: Νίκος Χατζούδης και Gauthier Wilputte

Αφίσα/Φωτογραφίες: Μάνος Νυχάς

Video Art: Nyx Clips

Συμμετέχουν

(με αλφαβητική σειρά)

Βασιλική Αναστασιάδη: Ηθοποιός

Γιάννης Βαρτής: Μαξέντιος

Ισμήνη Βιτούνη: Μαργεντίνα

Άγγελος Γέπης: Ανθέμιος

Βάσω Γκέκα: Κυρία επί των τιμών

Σωτήρης Γκέκας: Κράχτης

Αντζέλικα Γκρέκο: Αργυρώ

Βικτώρια Γκρέκο: Ρουμπίνα

Νεφέλη Δελακέζα: Ηλιοτάτη

Ηλέκτρα Δημητρίου: Ηθοποιός

Ελίνα Κακαράντζα: Αρχοντοπούλα Χρυσάντζα

Μαρίλια Καλαπόθα: Βασιλοπούλα Θεοδώρα

Σόνια Καρασαββίδου: Κυρία επί των τιμών

Μαρία Κουτσιμπέλα: Καλή Μοίρα

Αλέξανδρος Κουτσιμπέλας: Αυλικός

Γιάννης Κρητικός: Βελισσάριος

Ιάσων Κρητικός: Ισιδωρος

Σοφία Κρητικού: Αθηναίς

Αγγελίνα Μαργαρίτη: Τριγκίπισσα Φραγκίσκη

Ηλιάννα Μαργαρίτη: Ηθοποιός

Ίρις Μιχαέλη: Φλαντρώ

Γιάννης Μιχαέλης: Σωφρόνιος

Πάνος Μιχαέλης: Αρκάδιος

Εμίλια Μπρούνο: παιδί

Ρίτα Ντιναπόγια: Βασίλισσα

Θανάσης Ράικος: Γιατρός/Αυλικός

Βασιλική Ράικου: Κακή Μοίρα

Γεωργία Ράικου: Ρηγοπούλα Ερωφίλη

Φωτεινή Σαλαμάρα: Μαρουλίνα

Δημήτρης Σαχάς: Βασιλιάς

Νίκος Σαχάς: Χρυσοβεργαρής

Νίκος Στόγιος: Βασιλιάς Ηλιόκαλος

Αντριάννα Στόγιου: Ιζαμπώ

Λίλα Φωτίδου: μαμά

Χάρης Χρυσικόπουλος: Λικίνιος

Η υπόθεση του έργου

Η μαμά διηγείται ένα τελευταίο παραμύθι στην κόρη της πριν κοιμηθεί, ζωντανεύοντας την ιστορία του Χρυσοβεργαρή και της Ηλιοτάτης: ένας βασιλιάς και μια βασίλισσα θέλουν πολύ να αποκτήσουν ένα παιδί. Η Μοίρα τους η Καλή αποφασίζει να τους βοηθήσει. Τους δίνει μάλιστα και ένα χρυσό βεργί ώστε το βασιλόπουλο, που το όνομά του είναι πια Χρυσοβεργαρή, να βρει μ' αυτό μια άξια πριγκίπισσα που θα παντρευτεί όταν μεγαλώσει. Όταν το ακουμπήσει στα μαλλιά της το βεργί θα κουνηθεί για να του δείξει ότι αυτή είναι το ταίρι του το παντοτινό. Όμως η αδελφή της, η Μοίρα η Κακή, ορίζει αλλιώς. Αν το όνομα Χρυσοβεργαρή ακουστεί από χείλη γυναίκας, ύπνος βαθύς σαν θάνατος τον περιμένει. Όλοι ταράζονται και ο βασιλιάς διατάζει το όνομα Χρυσοβεργαρή ποτέ πια να μην ακουστεί. Η Μοίρα η Καλή όμως προλαβαίνει να αφήσει μια χαραμάδα ελπίδας ορίζοντας ότι η κοπέλα που θα ξαγρυπνήσει πλάι του 3 εβδομάδες 3 μέρες και 3 ώρες θα τον ξαναφέρει στη ζωή και θα γίνει γυναίκα του.

Τα χρόνια περνούν, το βασιλόπουλο μεγαλώνει και με το χρυσό βεργί ψάχνει να βρει τη νύφη τη σωστή, αλλά μάταια. Η Μοίρα η Κακή, ξεγελάει μια πριγκίπισσα και αυτή ανυποψίαστη τον φωνάζει με το απαγορευμένο όνομα Χρυσοβεργαρή. Αυτός πέφτει σε ύπνο βαθύ και πολλές κοπέλες προσπαθούν να ξαγρυπνήσουν κοντά του χωρίς αποτέλεσμα.

Η Μοίρα η Καλή που έχει το νου της, ξεχωρίζει τη βασιλοπούλα Ηλιοτάτη και την καθοδηγεί στο πώς να ξυπνήσει το Χρυσοβεργαρή και να γίνει γυναίκα του. Η Μοίρα η Κακή που παραμονεύει, βρίσκει μια άπληστη τσιγγάνα, την Μαργεντίνα, και την πείθει να δώσει ένα υπνωτικό στην Ηλιοτάτη την τελευταία στιγμή πριν ξυπνήσει ο Χρυσοβεργαρή. Όταν ξυπνάει ο Χρυσοβεργαρή η πονηρή Μαργεντίνα προσποιείται ότι αυτή τον ξαγρύπνησε και ζητά να γίνει γυναίκα του, όπως όρισε η Μοίρα-ενώ φοβερίζοντάς την παίρνει και την Ηλιοτάτη για υπηρέτριά της.

Ο Χρυσοβεργαρή, παρόλο που συμπαθεί πιο πολύ την Ηλιοτάτη, δεν μπορεί να κάνει αλλιώς. Θέλει όμως πρώτα να ταξιδέψει και να γεμίσει γνώσεις, όπως ανακοινώνει στους γονείς του.

Επιστρέφοντας από το ταξίδι που κάνει με τους συντρόφους του φέρνει και τα δώρα που του ζήτησαν -η άπληστη Μαργεντίνα χρυσαφικά, ενώ η Ηλιοτάτη, ορμηγμένη από τη Μοίρα την Καλή τρία περιέργα αντικείμενα: την πέτρα της υπομονής, το μαχαίρι της σφαγής και το κερι τ' αμάλαγο. Στα αντικείμενα αυτά μιλάει η Ηλιοτάτη τα βράδια, κλαίγοντας και λέγοντας πώς την ξεγέλασε η Μαργεντίνα. Ο Χρυσοβεργαρή την ακούει κρυφά, καταλαβαίνει τι έγινε και αποφασίζει: καλεί κόσμο στο γάμο του, που όλοι νομίζουν ότι θα είναι με τη Μαργεντίνα, και φανερώνει την αλήθεια, ζητώντας από μια ομάδα ηθοποιών να αναπαραστήσουν ό,τι ακριβώς είχε συμβεί. Επιπλέον το χρυσό βεργί επιβεβαιώνει την αξιοσύνη της Ηλιοτάτης που έζησε έτσι στο τέλος μαζί του ευτυχισμένα και καλά ενώ η μαμά με την κόρη που άκουσε το παραμύθι, ακόμη καλύτερα.

Το πρώτο ανέβασμα το 2000

Το έργο *Χρυσοβεργαρή και Ηλιοτάτη* γράφτηκε ειδικά για τις ανάγκες της Παιδικής Σκηνής του Ελληνικού Θεατρικού Εργαστηρίου και παρουσιάστηκε στη σκηνή τον Μάρτιο-Απρίλιο του 2000 στο θέατρο «Les Tréteaux de Bruxelles» στο κέντρο των Βρυξελλών, Rue de Laeken 159, 1000 Bruxelles, το οποίο χρησιμοποιούσε τότε η Ομάδα. Ήταν το τέταρτο έργο «για παιδιά και με παιδιά» (όρος που καθιερώθηκε από την Ομάδα), μετά τα έργα *Ματίας ο Πρώτος* της Άλκης Ζέη, *Ο Σιμιγδαλένιος* του Αλέξανδρου Αδαμόπουλου, και *Αντζελίνα η Σταχτοπούτα*, μια διασκευή της γνωστής όπερας του Ροσίνι *Σταχτοπούτα* από την Κάρμεν Ρουγγέρη.

Η μεγάλη επιτυχία και απήχηση των πρώτων τριών έργων στους φίλους και μέλη μας στις Βρυξέλλες μας οδήγησε στη δημιουργία αυτής της παράστασης το 2000, στην οποία συμμετείχαν ως ηθοποιοί 19 παιδιά ηλικίας από 8 έως 15 ετών και 11 ενήλικες, αρκετοί από τους οποίους ήταν γονείς των παιδιών ηθοποιών.

Στο έργο αυτό πρωτοεμφανίστηκε, σε ηλικία μόλις 8 ετών, η Δάφνη Πατακιά η οποία στη συνέχεια πρωταγωνίστησε σε άλλες 9 παραστάσεις της παιδικής σκηνής της Ομάδας μέχρι το 2009, οπότε και ακολούθησε θεατρικές σπουδές στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου στην Ελλάδα και συνεχίζει με εξαιρετική επιτυχία μέχρι σήμερα στον ελληνικό και διεθνή κινηματογράφο.

Για την ιστορία, στη σημερινή παράσταση συμμετέχουν 3 μέλη της Ομάδας που είχαν συμμετοχή και στην παράσταση του 2000: ο Τάσος Νυχάς, συγγραφέας και σκηνοθέτης, ο Νίκος Στόγιος, ηθοποιός και ο Μάνος Νυχάς, στην επιμέλεια και την παραγωγή της μουσικής και των ηχογραφήσεων.

Η αφίσα για την παράσταση του 2000

Το Ελληνικό Θεατρικό Εργαστήρι στις Βρυξέλλες

Το Ελληνικό Θεατρικό Εργαστήρι ιδρύθηκε τον Φεβρουάριο του 1984 από υπαλλήλους των Ευρωπαϊκών Οργάνων της εποχής που είχαν ξεχωριστή αγάπη και ενδιαφέρον για το θέατρο. Ταυτόχρονα υπήρχε πολύ έντονη και η ανάγκη της σύνδεσης με τον ελληνικό πολιτιστικό κόσμο γενικότερα, σε μια εποχή με δυσκολία στις επικοινωνίες αφού δεν υπήρχε το διαδίκτυο και τα σημερινά μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Σύντομα πλαισιώθηκε και με άλλους που βρίσκονταν στις Βρυξέλλες την εποχή εκείνη (π.χ. φοιτητές) και από τότε η Ομάδα ανέβασε με τον αυθορμητισμό και τη δυναμική του ερασιτέχνη πολλά έργα με βάση το Ελληνικό δραματολόγιο, από κλασικά όπως οι *Εκκλησιάζουσες* του Αριστοφάνη έως σύγχρονα έργα νέων δημιουργών, όπως οι Γιώργος Παλούμπης, Γιώργος Ηλιόπουλος, Άκης Δήμου, Ανδρέας Στάικος, Βασίλης Μαυρογεωργίου, Βασίλης Κατσικονούρης αλλά και καθιερωμένων Ελλήνων συγγραφέων, όπως ο Ιάκωβος Καμπανέλλης, ο Μανώλης Κορρές, ο Κώστας Μουρσελάς, ο Γιώργος Διαλεγμένος, ο Γιώργος Θεοτοκάς και άλλοι. Καλύφθηκαν έτσι σχεδόν όλα τα είδη του θεάτρου: κωμωδία και κωμειδύλλιο, μουσική και μουσικοχορευτική κωμωδία, δράμα, θέατρο του παραλόγου, αστυνομικό, πολιτικό, μονόλογος, σάτιρα, κοινωνικό, παραμυθόδραμα, αλληγορία, θέατρο ντοκουμέντο, ρεαλιστικό και υπερρεαλιστικό, μονόλογος και άλλα, καθώς και θέατρο για παιδιά.

Το θέατρο **«και για παιδιά και με παιδιά»** ειδικότερα, με την παιδική μας σκηνή αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της δουλειάς της Ομάδας. Πολλές γενεές παιδιών από 5 έως 17 ετών πέρασαν από τη σκηνή του θεάτρου και γαλουχήθηκαν στα μυστικά της εξαιρετικής αυτής τέχνης πλουτίζοντας τον εαυτό τους, αλλά και διασκεδάζοντας το κοινό των Βρυξελλών. Πολλά από τα παιδιά αυτά μετά τις σπουδές τους εγκαταστάθηκαν στις Βρυξέλλες και είναι μέλη και σήμερα της θεατρικής μας Ομάδας. Μετά από μια διακοπή το 2008 η παιδική μας σκηνή άρχισε πάλι να λειτουργεί από το 2022.

Η Ομάδα μας παρουσιάζει και έργα του Θεάτρου σκιών (Καραγκιόζη), σε κανονικό μπερντέ με τις επαγγελματικές φιγούρες που διαθέτουμε, αλλά σαν θεατρικό παιχνίδι: οι διαφορετικοί χαρακτήρες παίζονται από διαφορετικούς ηθοποιούς και όχι ένα βασικό «καραγκιοζοπαίχτη», όπως είναι η πρακτική στις κανονικές παραστάσεις του Καραγκιόζη.

Η Ομάδα μας συμμετέχει επίσης στον κοινό εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Θεάτρου από τις θεατρικές ομάδες των Βρυξελλών που ξεκίνησε με δική της πρωτοβουλία το 2018.

Τέλος, η Ομάδα μας συμμετείχε μέχρι σήμερα σε διάφορα διαγωνιστικά Φεστιβάλ ερασιτεχνικού θεάτρου στην Ελλάδα όπου και τιμήθηκε με διάφορα βραβεία και επαίνους.

Στοιχεία Επικοινωνίας:

e-mail: ellther1984@gmail.com

website: www.ellther.com

facebook: <https://www.facebook.com/ellther1>